

Innspill fra Norsk Fjørfe­lag Jordbruksforhandlingen 2020

Kort oppsummering av Norsk Fjørfe­lag sine hovedpunkter:

- NFL krever at ved økt kornpris skal prisnedskrivningen på korn økes tilsvarende.
- NFL krever at markedsregulator / egg­næringen får verktøy som hindrer ukontrollert overproduksjon, samt bedre og mer nyanserte produksjonsregulerende virkemidler.
- NFL krever at alle høner opp til konsesjonsgrensen, 7.500 stk., berettiges tilskudd.
- NFL krever at ordningen med frakttilskudd for konsumegg må opprettholdes.
- NFL krever at det innføres innfrakttilskudd på kylling.
- NFL krever at tilskuddsordninger blir prioritert til forbedring av eksisterende bygningsmasse framfor nyetablering av fjørfehus i de produksjonene som er i markedsbalanse eller i en overskuddssituasjon. Tiltak som reduserer klimaavtrykket og/eller bedrer dyrevelferden må berettiges tilskudd.
- NFL krever at det blir tatt flere initiativ for å sikre at norsk kornproduksjon drives bærekraftig i forhold til ønsket volum og kvalitet.
- NFL krever at tilskudd til avløsning ved ferie og fritid blir vektlagt, og at satsen per dyr justeres minimum tilsvarende den generelle lønnsøkningen. For kylling må utregningen av avløsertilskudd justeres slik at ikke spesialproduksjon berettiger lavere avløsertilskudd enn konvensjonell produksjon.
- NFL støtter etablering av et fond som kan benyttes til klimatiltak, under forutsetning av at dette fondet også er tilgjengelig for fjørfe­produsentene.

Norsk Fjørfe­lag vil fastslå hvor viktig det er at

- Markedsreguleringsordningen for egg må opprettholdes.
- Konsesjonsgrensene for hvitt kjøtt og konsumegg må ikke økes ytterligere.
- Det opprettholdes et sterkt tollvern på norske landbruksprodukter for å sikre avsetning og pris til produsent, samt høy matvaresikkerhet til forbruker. NFL er svært negative til at det åpnes for import av kylling. Å tillate import av kylling fra for eksempel Mercosur-land utgjør en risiko for folkehelsen til nordmenn, og er negativt av hensyn til dyrehelse, dyrevelferd, og for miljø og bærekraft.
- Landbrukspolitikken tilrettelegger for langsiktige investeringer (husdyrbygg, inventar og lignende). Endringene i fjørfe­næringen har gått mye fortere enn det som er økonomisk forsvarlig med saldoavskrivnings­­sats i gruppe HU på kun 6 %.

Norsk Fjørfe­lag sitt innspill til jordbruksforhandlingene 2020

Økonomien til bøndene i verdikjeden for egg, kylling, kalkun og and er presset, og følger ikke inntektsutviklingen i resten av samfunnet. Kostnadene til nødvendige innsatsfaktorer (f.eks kraftfôr og strøm) øker, uten at prisen bonden får for sitt fjørfe­produkt hentes ut i markedet. Fjørfe­bøndene gjør kontinuerlig tiltak som bedrer dyrevelferden og reduserer klimaavtrykket, eksempelvis innføring av miljøberikelser og investering i solcellepanel og biobrensel-anlegg.

Fjørfe­bøndene er positive til forbedringer, men det er et grunnleggende problem at bonden pålegges merarbeid, merinnsats og merinvesteringer uten at kostnadene blir tilstrekkelig kompensert. Loven om god handelsskikk er viktig for å redusere dagligvarekjedenes makt over fjørfe­bøndenes økonomi.

NFL har store forhåpninger til at jordbruksoppgjøret 2020 vil bidra til at inntekten til fjørfe­produsentene bedres, via forhandlingene Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag gjør med staten.

Norges fjørfe­produsenter, organisert i Norsk Fjørfe­lag (NFL), vil be Norges Bondelag og Norsk Bonde og Småbrukarlag ta med seg følgende innspill i jordbruksforhandlingene 2020.

Prisnedskrivning på korn

Kostnader tilknyttet innkjøp av kraftfôr er den største utgiftsposten fjørfe­bonden har. Økte kraftfôrpriser for fjørfe­bonden blir ikke automatisk hentet ut i markedet.

Det er helt avgjørende for økonomien til fjørfe­bonden at kraftfôrprisene ikke øker ytterligere. Prisnedskrivningstilskuddet er et sentralt virkemiddel. I fjørfe­fôr brukes en stor andel norske råvarer, og det er ønskelig at norskandelen økes ytterligere. Prisnedskrivning på korn er den mest effektive måten å gi kornbøndene et nødvendig løft og samtidig demme opp for en stadig økende kraftfôrpris. Samtidig reduseres behovet for toll på importerte råvarer.

NFL krever at dersom kornprisen økes så skal prisnedskrivningen på korn økes tilsvarende.

Det trengs nye verktøy for å balansere eggmarkedet

Svingningene mellom over- og underproduksjon må reduseres, og det trengs virkemidler som fungerer bedre i praksis. Markedsregulator har svært få gjenværende virkemidler, og virkemidlene innskrenkes stadig. Før­tidsslakt er et viktig og effektivt verktøy for egg­næringen, men alle parter vil være tjent med at en større andel av produksjonen blir regulert tidligere - før eggene blir lagt.

Norsk Fjørfe­lag etterspør verktøy som kan hindre ytterligere overproduksjon. Bedret balanse i markedet er positivt for alle; bonden, forbrukeren og klimaet. NFL ønsker større grad av etableringskontroll når det er overproduksjon. NFL støtter forslaget om differensiert omsetningsavgift som er under vurdering.

NFL krever at markedsregulator/ eggneringen får verktøy som hindrer ukontrollert overproduksjon, samt bedre og mer nyanserte produksjonsregulerende virkemidler å benytte i overskuddssituasjoner.

Direkte tilskudd, egg.

Tilskudd over jordbruksavtalen utgjør under 10 % av eggprodusentens inntekt, over 90 % av inntekten til eggbonden må hentes i markedet. Økonomien i eggproduksjon har siden 2012 vært synkende, på tross av at næringen er i konstant endring basert mht mest mulig dyrevelferdsvennlig og klimasmart produksjon.

Tilskuddet gis til maksimalt 5.000 høner, basert på tall før konsesjonsgrensen ble økt til 7.500 høns i 2003. Det er på høy tid at alle høner opp til dagens konsesjonsgrense, 7.500 høns, blir berettiget produksjonstilskudd. Dyrevelferds- og klima-tiltak i produksjonen koster, og blir ikke tilstrekkelig kompensert via pris i markedet.

NFL krever at alle høner opp til konsesjonsgrensen, 7.500 stk., berettiges produksjonstilskudd.

Frakttilskudd

Målet med frakttilskudd er et rettferdig landbruk med tilnærmet like rammevilkår uavhengig av geografi og avstander til leverandører og varemottaker. Distrikttilskudd på egg, fjørfekjøtt og kraftfôr må sees i lys av de ekstra kostnadene distriktslandbruket har, som sonetilleggene på kraftfôr, ulik nettleie, forbruk av energi osv.

Konsumegg

Innfrakttilskudd for egg er et viktig distriktpolitisk virkemiddel som bidrar til at det blir lønnsomt for varemottakerne å hente inn egg fra produsenter lenger unna eggpakkeriene.

NFL krever at ordningen med frakttilskudd for konsumegg må opprettholdes.

Kylling

I dagens marked er det på landsbasis svært få varemottakere av kylling, og aktørenes behov for kyllingprodusenter er prisgitt resultatet av dagligvarekjedenes høstjakt. Nå har vi en sentralisering av kyllingproduksjon hvor de tre største aktørene dominerer i ulike deler av landet i tilknytning til slakteri. Ytterligere sentralisering av kyllingproduksjon vil øke risikoen for sykdom og vanskeliggjøre videreføring av norsk kyllingproduksjon sin unike dyrehelsestatus.

Innfrakttilskudd er et virkemiddel som vil gjøre situasjonen for norske kyllingprodusenter mindre sårbar, og som vil bremse ytterligere sentralisering av kyllingproduksjonen.

I dag blir eksisterende kyllinghus stående tomme, samtidig som det etableres nye kyllinghus i andre områder av landet. Denne praksisen er negativ både for etablerte produsenter og er kostnadskrevende for storsamfunnet. Innfrakttilskudd vil kunne utjevne forutsetningene til kyllingprodusenter uavhengig av avstand til nærmeste slakteri.

NFL krever at det innføres innfrakttilskudd på kylling.

Tilskudd til investeringer som forbedrer fjørfehus mht. klima og dyrevelferd

I fjørfeproduksjon er det stadig krav til forbedringer av eksisterende bygningsmasse, og særlig med hensyn til redusert klimapåvirkning. Eksempler på slike kostbare tiltak er solcellepanel, biogassanlegg og lignende som reduserer klimaavtrykket per produsert mengde hvitt kjøtt/egg. Investeringene medfører kostnader som ikke automatisk hentes ut i merpris i markedet. Stimulering via tilskudd vil være en viktig pådriver for at bønder skal velge å investere i klimagunstige løsninger. Per i dag er det svært begrenset hva som blir utbetalt av investeringsstøtte mht redusert klimaavtrykk.

Det er også et stadig økende krav om at dyra skal ha tilgang på mer plass og andre tiltak som tilhører økologisk fjørfehold. Dette er et eksempel på kostnader tilknyttet endret etterspørsel i markedet som ikke nødvendigvis er mulig for bonden å få kompensert ved økt pris på produktene sine.

NFL mener det er viktig at investeringsmidler brukes til ombygging av eksisterende fjørfehus i de produksjonene som er i markedsbalanse eller i en overskuddssituasjon (f.eks ombygging av konvensjonelle fjørfehus til å tilfredsstille økologiske krav), heller enn til nyetablering. NFL etterspør også tilskudd som kan benyttes til å investeringer. Bruk av investeringsmidler til investering av varmevekslere kan ha klar positiv effekt for klima, samt være positivt for dyrevelferden ved å bedre luftkvaliteten i huset.

Det bør være åpnet for at Innovasjon Norge gir tilskudd til investering i solcellepanel uten den nåværende forutsetningen om å ha biovarme-anlegg. I henhold til landbrukets klimaavtale trengs det bedre tilskudds/insentiv-ordninger for bedret energi-utnyttelse, grønnere energi, varmegjenvinning.

NFL krever at tilskuddsordninger blir prioritert til forbedring av eksisterende bygningsmasse framfor nyetablering av fjørfehus i de produksjonene som er i markedsbalanse eller i en overskuddssituasjon. Tiltak som reduserer klimaavtrykket og/eller bedrer dyrevelferden må berettiges tilskudd.

Korn og kraftfôr

Klimaendringer og klimatilpasninger er gjennomgående viktig. I et endret klima ser vi at det blir enda viktigere å drive god og tilpasset agronomi for å sikre ønsket produksjon av ønsket volum og kvalitet på en bærekraftig måte.

Geno, Norsvin og Norsk Fjølfeag kommer i 2020 med følgende innspill når det gjelder korn og kraftfôr kvalitet, i prioritert rekkefølge.

1. Sikre økt selvforsyning av proteinråvarer. Vi er nå kritisk avhengige av import. Viktig å støtte videre forskning for utvinning av protein fra hav- og skog råstoff. Innsekter inkludert. «Foods of Norway» er et godt eksempel på slike tiltak. Husdyrorganisasjonene jobber alle konkret mot et fremtidig mål om at en større andel av kjøtt og melk skal produseres på norske råvarer.
2. For drøvtyggere er det viktig med et optimalt grovfôr for å sikre størst mulig andel norskproduserte råvarer totalt og et bedret klimaregnskap. Grovfôr 2020 viser at det er

mye å hente på en økt grovfôr kvalitet. Det bør innføres tiltak i avtalen som stimulerer til bedre grovfôrdyrking.

3. Den store kapasitet for å berge den norske kornavlinga om høsten finnes i felleseide store kornanlegg. Anleggene ble etablert som samvirkeide bedrifter gjennom statlig finansiering. Mange av anleggene har aldrende bygningsmasse og trenger både bygningsmessig og teknisk oppgradering. Mottaks og tørkekapasiteten om høsten bør økes. Dette er viktig for å ta vare på verdier og kvalitet, En oppgradering av eksisterende anlegg og økning av kapasitetsbehov kan oppnås gjennom:
 - a. Økt støtte til oppføring av enkle gårdsanlegg
 - b. Innføre tilskudd og finansieringsordning for fornyelse av store kornsiloanlegg.
4. Ytterligere forsterking av beredskapslagringsordning for såkorn. En forutsetning for å kunne produsere de kornkvaliteter markedet ønsker er tilstrekkelig tilgang til riktige kornarter og sorter, samt friskt og sykdomsfritt såkorn. Flere vanskelige såkornhøster på rad, viser at ordningen bør forbedres.
5. Det bør arbeides for økt dyrking av økologisk korn, økonomien i økologisk kornproduksjon er gunstig, spesielt for de som har god tilgang på husdyrgjødsel. Mye av arbeidet vil derfor dreie seg om informasjon og kommunikasjon for å få flere over til økologisk.
6. Prisen på havre bør økes 8 øre/kg i forhold til andre kornslag for å øke dyrking av havre ifht behovet.

Husdyrorganisasjonene ber fortsatt Felleskjøpene og bransjen være aktive i veiledning og rådgivning mot bonde for å vri dyrking i ønsket retning.

NFL krever at det blir tatt flere initiativ for å sikre at norsk kornproduksjon drives bærekraftig i forhold til ønsket volum og kvalitet.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Norsk Fjørfe lag mener at kommende jordbruksoppgjør må vektlegge velferdsordningene, og at satsen per dyr som et minimum må oppjusteres tilsvarende den generelle lønnsøkningen.

Avløsertilskuddet utregnes nå per slaktet kylling (ca 0,44 kr / dyr). Spesial-produksjon av kylling foregår med lavere belegg og kyllingene lever lengre, noe som medfører et lavere totalt antall dyr enn i konvensjonell kyllingproduksjon. Dagens utregning gjør at bønder med spesialproduksjon er berettiget mindre avløsertilskudd. For kylling bør tilskudd enten øke per kylling (spesialproduksjon og økologisk), eller tildeles pr kg produsert kylling, slik at spesialproduksjon berettiger tilsvarende beløp for avløsertilskudd som konvensjonell kyllingproduksjon.

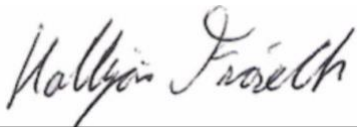
NFL krever at tilskudd til avløsning ved ferie og fritid blir, og at satsen per dyr justeres minimum tilsvarende den generelle lønnsøkningen. Maksimalt tilskudd må økes i takt med den generelle kostnadsutviklingen. For kylling må utregningen av avløsertilskudd justeres slik at ikke spesialproduksjon berettiger lavere avløsertilskudd enn konvensjonell produksjon.

Etablering av fond til klimatiltak

Norsk Fjørfe­lag støtter Norges Bondelag i etablering av fondsavsetning med skattefradrag som kan benyttes til klimatiltak. For fjørfe­næringen er systemer for varmegjenvinning et eksempel på tiltak NFL forutsetter at kan finansieres ved uttak av fondsmidler.

NFL støtter etablering av et fond som kan benyttes til klimatiltak, under forutsetning av at dette fondet også er tilgjengelig for fjørfe­produsentene.

For Norsk Fjørfe­lag,

Kolbjørn Frøseth, styreleder

Margrethe Brantsæter, daglig leder

De neste punktene inngår ikke i de årlige jordbruksforhandlingene med staten, men Norsk Fjørfelag ønsker å påpeke verdien av følgende:

Markedsordning på egg

Markedsbalanseringsutvalget konkluderte i sin rapport (2015) med at markedsbalansering bidrar til å realisere formålet om uttak av planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE), og at den sikrer avsetning for bonden og økt prisstabilitet. Mottakplikten ligger som en forutsetning for geografisk spredt produksjon, mens forsyningsplikten som baseres på lik tilgangspris for all industri, reduserer etableringshindringene i leddet etter førstehåndsmottaket. Det ble ikke funnet bevist at markedsregulator har fått konkurransemessige fortrinn av ordninga. Volummodellen åpner for å benytte førtidsslakt for å holde markedet i balanse i overskuddssituasjoner, og er et produksjonsregulerende virkemiddel. Eggprodusentene finansierer førtidsslakt via omsetningsavgiften. NFL anerkjenner at førtidsslakt er et viktig virkemiddel, og at det er samfunnsmessig mer bærekraftig å regulere bort egget før det er lagt – og ikke i etterkant.

Markedsbalanseringsordningen for egg må opprettholdes.

Konsesjonsgrenser

Slaktekylling og kalkun

Konsesjonsgrensene for slaktekylling og kalkun ble doblet i 2014. Dette var svært uheldig og la grunnlaget for den vanskelige markedssituasjonen vi har i dag. Markedssituasjonen for produsenter av kylling og kalkun er krevende. Kyllingproduksjon preges fortsatt av store endringer i sluttmarkedet mellom aktørene og at konsesjonsgrensene gir rom for utvidelse. Både kylling- og kalkunprodusenter har måttet redusere belegget og/eller ha et lavere antall innsett dyr per år. Dette medfører at kylling- og kalkunprodusentene har hatt negativ økonomisk utvikling. Forutsigbare rammebetingelser og ingen endring i konsesjonsgrensene, er nå helt avgjørende.

Konsesjonsgrensene for hvitt kjøtt må ikke økes ytterligere.

Konsumegg

Konsesjonsgrensen bidrar i dag til en spredning av eggproduksjon over hele landet, noe som er en viktig del av verdiskapingen i landbruket. Videre bidrar en spredning av produksjonen til å opprettholde en dyrehelse i verdensklasse. En eventuell økt etterspørsel av egg klarer eksisterende produksjon og moderat etablering av nye produsenter å dekke inn. Det har vært et gjentakende problem med overproduksjon de senere år, og økonomien i eggneringen er ikke lenger positiv. En økning av konsesjonsgrensene vil medføre risiko for at markedet kolliderer og at økonomien i næringa blir enda dårligere.

Konsesjonsgrensene for konsumegg må ikke økes ytterligere.

Tollvern

Et sterkt tollvern er viktig for at norske bønder kan produsere egg og hvitt kjøtt på mest mulig norske råvarer. NFL er svært bekymret for at Mercosur-avtalen åpner for import av kylling fra Sør-Amerika som er produsert under helt andre levevilkår enn norsk kyllingproduksjon tillater. Regelverket i Mercosur-land har ikke samme restriksjoner på bruk av

forebyggende antibiotika, kyllingen produseres på mye høyere dyretetthet og uten bruk av miljøberikelser. Det er ikke samme overvåkningsprogram for verken Salmonella eller Campylobacter. Å åpne for import av kylling fra Mercosur-land er en risiko for folkehelsen til norske forbrukere, og er ikke greit av hensyn til dyrehelse, dyrevelferd eller av hensyn til miljø og bærekraft.

NFL krever at det må opprettholdes et sterkt tollvern på landbruksprodukter for å sikre avsetning og pris til produsent, samt høy matvaresikkerhet til forbruker. NFL er svært negative til at det åpnes for import av kylling fra Mercosur-land. Å åpne for import av kylling fra slike land utgjør en risiko for folkehelsen til norske forbrukere, og er ikke greit av hensyn til dyrehelse, dyrevelferd eller av hensyn til miljø og bærekraft.

Avskrivningssatser for husdyrbygg

Det skjer en stadig utvikling i kravene til husdyrnæringen. Nye krav gjør husene ubrukelige etter ca. 20 år. Det er ikke mange 20 år gamle fjørfehus som fremdeles er i produksjon i dag, og man kan ikke forvente at utviklingen kommer til å stoppe. Eldre husdyrbygg er vanskelige å omdisponere til annen bruk. Skal man fortsette med husdyrproduksjonen i et fjørfehus utover 20 år må bygningen totalrenoveres for å opprettholde tilfredsstillende biosikkerhet. I bygg for slaktekyllingproduksjon medfører dyreholdet en særlig slitasje pga. krav til vask og desinfeksjon. Et kyllinghus blir vasket ned og desinfisert 160 ganger i løpet av 20 år med 8 innsett i året.

Avskrivningssatsen for husdyrbygg ble i 2012 økt fra 4 til 6 %. Denne økningen bidro i positiv retning, men er langt i fra dekkende ut ifra reell slitasje.

NFL krever at satsen for saldoavskrivning i gruppe HU økes til minimum 8 %.

Korte fakta om norsk fjørfenæring

Norges fjørfenæring er effektiv, klimavennlig og representerer en vesentlig del av matproduksjonen og verdiskapningen i norsk landbruk.

Norsk fjørfeproduksjon er klimavennlig matproduksjon, både i et globalt perspektiv og sammenlignet med andre dyreslag. Globalt er gjennomsnittlig utslipp 5 kg CO₂-ekvivalenter per kg slaktevekt fjørfekjøtt og 4 kg CO₂-ekvivalenter per kg egg. I Norge er beregnet utslipp for kylling 2 kg CO₂-ekvivalenter per kg (dvs halvert sammenliknet med globale tall). For norske egg er beregnet utslipp 1,5 kg CO₂-ekvivalenter per kg egg (1/3 sammenliknet med globale tall).

En del av forklaring på hvorfor norsk fjørfenæring er mer bærekraftig enn global produksjon av egg og hvitt kjøtt, er vår helt unike dyrehelse. Friske dyr bruker ikke energi på å bekjempe sykdom, og dyr med nedsatt produktivitet forekommer minimalt. Norsk fjørfenæring sitt viktigste fortrinn sammenlignet med resten av verden er høy standard på dyrevelferd, lavt smittepress og høy matvaresikkerhet. Disse fortrinnene har sammenheng med Norges strenge regelverk, konsesjonsgrenser og spredte bruksstruktur.

Fjørfenæringen utgjør ca. 1.300 bønder som betjener det norske markedet. I 2018 var det registrert

- 48 kalkunprodusenter
- 550 kyllingprodusenter (med over 1.000 dyr)
- 96 rugeeggprodusenter og oppalere av foreldredyr (slaktekylling)
- 585 eggprodusenter (med over 1.000 dyr/inkludert 76 rugeeggprodusenter)
- 17 livkyllingoppalere (verpehøner, fra daggamle til 16 uker)
- 8 andeprodusenter

Fjørfe er en meget effektiv produksjon av animalsk protein

Den samlede animalske landbruksproduksjonen i Norge i 2018 var ca. 422.000 tonn (egg, hvitt og rødt kjøtt). Norsk fjørfenæring stod for ca. 40 % (168.000 tonn) av den samlede animalske landbruksproduksjonen, med et forbruk på bare 22% av kraftfôret til husdyr i Norge.

- Det kreves gjennomsnittlig 2,03 kg kraftfôr for å produsere 1 kg egg.
 - En verpehøne legger i gjennomsnitt 6 egg i uka.
- Det kreves gjennomsnittlig 2,23 kg kraftfôr for å produsere 1 kg kylling.
 - Fra slaktekyllingen er klekket til den er klar til slakt tar det 30-34 dager.
- Det kreves gjennomsnittlig 3,21 kg kraftfôr for å produsere 1 kg kalkun.
 - Fra kalkunen er klekket til den er klar til slakt tar det 12 uker for høner 18 uker for haner.

I 2018 produserte norsk fjørfenæring totalt

- 88,9 mill. kg slaktekylling
- 7,6 mill. kg kalkun
- 69,6 mill. kg egg (inkl. ca. 10 % direktesalg)
- 645 tonn and og gås